NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
VERICA TRSTENJAK
prednesené 8. septembra 2009 [1]

Obsah

I — Úvod . . . . . I - 11309

II — Právny rámec . . . . . I - 11309

A — Právo Spoločenstva . . . . . I - 11309

B — Vnútroštátne právo . . . . . I - 11310

III — Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania . . . . . I - 11311

A — Skutkový stav . . . . . I - 11311

B — Prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania a rozsudok O'Byrne . . . . . I - 11312

C — Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný House of Lords . . . . . I - 11313

IV — Konanie pred Súdnym dvorom . . . . . I - 11314

V — Tvrdenia účastníkov konania . . . . . I - 11314

VI — Právne posúdenie . . . . . I - 11315

A — Prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania a rozsudok O'Byrne . . . . . I - 11316

1. Prvá prejudiciálna otázka: Okamih uvedenia výrobku do obehu . . . . . I - 11316

2. Analýza odpovede Súdneho dvora na prvú prejudiciálnu otázku . . . . . I - 11316

a) Viacstupňový pojem výrobcu podľa článku 3 smernice 85/374 . . . . . I - 11317

b) Začiatok plynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 vo svetle funkčného výkladu pojmu výrobca . . . . . I - 11319

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

3. Druhá a tretia prejudiciálna otázka: Zahrnutie výrobcu do prebiehajúceho konania prostredníctvom zámeny žalovaného . . . . . I - 11323

4. Analýza odpovede Súdneho dvora na druhú a tretiu prejudiciálnu otázku I - 11324

B — Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný House of Lords . . . . . I - 11325

1. Úvodné poznámky . . . . . I - 11325

2. Nemožnosť zámeny žalovaného v neprospech výrobcu po uplynutí premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 . . . . . I - 11326

3. Analýza predpokladov uvedených v prejudiciálnej otázke položenej House of Lords a ich dôsledky pre uplatnenie smernice 85/374 . . . . . I - 11330

a) Premlčanie podľa článku 11 smernice 85/374 a zámena žalovaného pred uplynutím premlčacej lehoty . . . . . I - 11330

i) Plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej . . . . . I - 11330

ii) Možnosť zámeny účastníka konania v neprospech výrobcu pred uplynutím premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 . . . I - 11332

b) Dôsledky kvalifikovania dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 smernice 85/374 . . . . . I - 11333

i) Kvalifikácia dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, resp. ods. 3 smernice . . . . . I - 11333

ii) Dôsledky kvalifikovania dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, resp. ods. 3 smernice 85/374 . . . . . I - 11335

4. Zhrnutie . . . . . I - 11338

VII — Návrh . . . . . I - 11338

I — Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania House of Lords sa týka výkladu článku 11 smernice Rady 85/374/EHS z 25. júla 1985 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o zodpovednosti za chybné výrobky [2]. Vnútroštátny súd sa pýta Súdneho dvora najmä na to, či a za akých podmienok sa môže výrobca určitého výrobku na základe zámeny účastníka konania stať ako žalovaný účastníkom konania, v ktorom si poškodený omylom uplatňoval svoje práva udelené smernicou voči dodávateľovi výrobku, ak sa toto konanie začalo pred uplynutím lehoty stanovenej v článku 11 smernice 85/374, ale návrh na zámenu žalovaného bol podaný až po uplynutí tejto desaťročnej premlčacej lehoty.

2. Zvláštnosťou tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania je, že táto prejudiciálna otázka, aj keď inak formulovaná, už raz bola položená Súdnemu dvoru prostredníctvom High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, prvostupňovým súdom v tom istom právnom spore a bola zodpovedná rozsudkom z 9. februára 2006, O'Byrne [3]. Keďže House of Lords má, ako druhostupňový súd v tomto spore, pochybnosti o presnom rozsahu pôsobnosti odpovede danej Súdnym dvorom, predložil túto otázku Súdnemu dvoru v rámci nového návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

II — Právny rámec

A — *Právo Spoločenstva*

3. Článok 1 smernice 85/374 stanovuje, že „výrobca je zodpovedný za škodu spôsobenú chybou svojho výrobku".

4. Článok 3 smernice 85/374 znie:

„1. ‚Výrobcom' sa označuje výrobca finálneho výrobku, výrobca akejkoľvek suroviny alebo výrobca súčiastky, zároveň ktorákoľvek osoba, ktorá sa uvedením svojho mena, ochrannej značky alebo iného rozlišovacieho znaku uvádza ako jeho výrobca.

…

2 — Ú. v. ES L 210, s. 29; Mim. vyd. 15/001, s. 257.
3 — C-127/04, Zb. s. I-1313.

3. V prípadoch, keď sa nemôže zistiť výrobca výrobku, každý dodávateľ výrobku bude zmluvne považovaný za výrobcu, pokiaľ v priebehu príslušného obdobia nebude informovať poškodenú osobu o totožnosti výrobcu alebo osoby, ktorá mu výrobok dodala. To isté platí v prípade dovezeného výrobku, pokiaľ výrobok neidentifikuje dovozcu v zmysle odseku 2, aj keď je výrobca známy.“

5. Článok 11 smernice 85/374 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia v rámci svojich právnych predpisov, aby sa práva udelené poškodenej osobe v zhode s touto smernicou premlčali po uplynutí 10-ročnej lehoty, plynúcej od doby, keď dal výrobca do obehu výrobok, ktorý spôsobil škodu, s výhradou prípadu, že medzitým poškodená osoba podnikla kroky proti výrobcovi.“

B — *Vnútroštátne právo*

6. Spojené kráľovstvo prebralo smernicu 85/374 do prvej časti Consumer Protection Act 1987 (zákon z roku 1987 o ochrane spotrebiteľov), ktorý nadobudol účinnosť 1. marca 1988.

7. Tento zákon okrem toho doplnil do Limitation Act 1980 (zákon o premlčaní z roku 1980) nový článok 11A, ktorého odsek 3 stanovuje:

„Žaloba, na ktorú sa vzťahuje tento článok, nemôže byť podaná po uplynutí lehoty desiatich rokov od rozhodujúceho dátumu…; tento odsek spôsobuje zánik práva podať žalobu po uplynutí vyššie stanovenej lehoty desiatich rokov, a to bez ohľadu na to, či sa toto právo uplatnilo, alebo či lehoty stanovené nasledujúcimi ustanoveniami tohto zákona začali plynúť.“

8. Článok 35 Limitation Act 1980 v zásade zakazuje zámenu žalovaného v rámci prebiehajúceho konania po uplynutí premlčacej lehoty. Výnimočne však môžu procesné ustanovenia udeliť súdu právomoc, aby povolili takúto zámenu účastníkov konania po uplynutí premlčacej lehoty.

9. Pravidlo 19.5 ods. 3 písm. a) Civil Procedure Rules (občiansky súdny poriadok) stanovuje takúto možnosť zámeny účastníkov konania po uplynutí premlčacej lehoty v prípade mylného podania žaloby proti nesprávnej osobe. Pri uplatnení tohto ustanovenia majú vnútroštátne súdy širokú mieru voľnej úvahy. Pritom berú do úvahy fakt, že žalovaný stráca oslobodzujúci účinok

premlčania, takže návrhu na zámenu účastníka konania sa aj pri existencii všetkých skutkových podmienok vyhovie len vtedy, pokiaľ je to vzhľadom na okolnosti prípadu spravodlivé.

III — Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania

A — *Skutkový stav*

10. Žalovaný v konaní o opravnom prostriedku vo veci samej bol ako dieťa v lekárskej ambulancii v Spojenom kráľovstve zaočkovaný vakcínou HIB, ktorej výrobcom bola francúzska spoločnosť Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA, ktorá si svoje obchodné meno neskôr zmenila na Aventis Pasteur SA (ďalej len „APSA“). Vakcínu v Spojenom kráľovstve distribuovala anglická spoločnosť Mérieux UK Limited, stopercentná dcérska spoločnosť APSA. V roku 1994 založila spoločnosť APSA spoločný podnik so spoločnosťou Merck Inc. Spoločnosť Mérieux UK Limited bola zmenená na dcérsku spoločnosť tohto spoločného podniku a následne si zmenila svoje obchodné meno na Aventis Pasteur MSD (ďalej len „APMSD“).

11. Vakcína, ktorou bol zaočkovaný žalovaný v konaní o opravnom prostriedku, patrila k zásielke viacerých balení vakcíny HIB, ktoré spoločnosť APSA 18. septembra 1992 poslala spoločnosti APMSD. Dňa 22. septembra 1992 zásielku prijala spoločnosť APMSD, ktorá spoločnosti APSA riadne uhradila faktúru, ktorá bola za danú zásielku vystavená.

12. V neznámy deň, pravdepodobne však koncom septembra alebo začiatkom októbra 1992, bola časť uvedenej zásielky, ktorá obsahovala aj vakcínu podanú žalovanému v konaní o opravnom prostriedku, predaná spoločnosťou APMSD Department of Health (ministerstvo zdravotníctva) a dodaná nemocnici určenej týmto ministerstvom, ktorá túto vakcínu zas dodala ambulancii, kde bol žalovaný v konaní o opravnom prostriedku 3. novembra 1992 zaočkovaný.

13. Po tomto očkovaní utrpel žalovaný v konaní o opravnom prostriedku vážne poškodenie mozgu. Podľa jeho názoru bolo toto poškodenie spôsobené vakcínou, ktorá bola chybná.

14. Dňa 2. novembra 2000 podal žalovaný v konaní o opravnom prostriedku proti APMSD žalobu. V odôvodnení žaloby doručenom 1. augusta 2001 uviedol, že vakcína bola vyrobená spoločnosťou APMSD a že bola chybná. Spoločnosť APMSD odpovedala vo svojom vyjadrení doručenom 29. novembra 2001, že bola iba distribútorom vakcíny podanej žalovanému v konaní o opravnom

prostriedku. Dňa 17. apríla 2002 v odpovedi na výzvu v tejto veci označila za výrobcu spoločnosť Pasteur Merieux Serums et Vaccins SA.

15. Dňa 16. októbra 2002 začal žalovaný v konaní o opravnom prostriedku proti spoločnosti APSA samostatné súdne konanie, v ktorom požadoval náhradu škody s odôvodnením, že spoločnosť APSA je výrobcom vakcíny. V tomto druhom konaní spoločnosť APSA pripustila, že vakcínu vyrobila, avšak namietala, že žaloba voči nej bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty. Výrobok bol 18. septembra 1992 uvedený do obehu tým, že bol zaslaný spoločnosti APMSD, ktorá ho prijala 22. septembra 1992. Premlčacia lehota desiatich rokov podľa článku 11A ods. 3 Limitation Act 1980 teda uplynula najneskôr 22. septembra 2002.

16. Okrem tohto nového konania proti spoločnosti APSA podal žalovaný v konaní o opravnom prostriedku 10. marca 2003 v rámci prvého konania proti spoločnosti APMSD návrh na zámenu tejto spoločnosti ako žalovaného za spoločnosť APSA. Na odôvodnenie tohto návrhu žalovaný v konaní o opravnom prostriedku uviedol, že pri podaní prvej žaloby v novembri 2000 mylne predpokladal, že výrobcom vakcíny je spoločnosť APMSD. Proti tomuto návrhu na zámenu žalovaného APSA namietala, že vnútroštátne právo je v rozsahu, v akom povoľuje takúto zámenu účastníka konania po uplynutí desaťročnej premlčacej lehoty, v rozpore s článkom 11 smernice 85/374. Žalovaný v konaní o opravnom prostriedku tento názor spochybnil.

B — *Prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania a rozsudok O'Byrne*

17. Za týchto okolností prerušil High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division v tom čase pred ním prebiehajúce prvé konanie a položil Súdnemu dvoru tri prejudiciálne otázky. High Court of Justice sa pýtal najmä na to, kedy sa výrobok v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, považuje za daný do obehu v zmysle článku 11 smernice 85/374 (prvá prejudiciálna otázka), či konanie začaté omylom proti inej spoločnosti ako výrobcovi môže byť považované za „kroky proti výrobcovi" v zmysle článku 11 (druhá prejudiciálna otázka) a či článok 11 za týchto podmienok povoľuje súdne schválenú zámenu žalovaného v neprospech výrobcu, ak relevantné konanie bolo začaté pred uplynutím desaťročnej lehoty, ale návrh na zámenu žalovaného bol podaný až po uplynutí tejto lehoty (tretia prejudiciálna otázka).

18. V odpovedi na tieto otázky Súdny dvor v rozsudku O'Byrne rozhodol:

„1. Článok 11 smernice Rady 85/374/EHS z 25. júla 1985 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o zodpovednosti za chybné výrobky sa musí vykladať v tom zmysle, že výrobok je uvedený do obehu,

keď opustil výrobný proces uskutočňovaný výrobcom a vstúpil do procesu uvedenia na trh, v ktorom sa ponúka verejnosti na účely použitia alebo spotreby.

2. Pokiaľ je žaloba podaná proti spoločnosti omylom považovanej za výrobcu výrobku, zatiaľ čo výrobok bol v skutočnosti vyrobený inou spoločnosťou, je v zásade úlohou vnútroštátneho práva, aby určilo podmienky, za ktorých môže dôjsť v rámci takého konania k zámene jedného účastníka konania za iného. Vnútroštátny súd posudzujúci podmienky, ktorým podlieha táto zámena, však musí dbať na dodržanie rozsahu osobnej pôsobnosti smernice 85/374, ako ju určujú jej články 1 a 3.“

C — *Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný House of Lords*

19. Po vyhlásení rozsudku O'Byrne vyhovel High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division 20. októbra 2006 návrhu žalovaného v konaní o opravnom prostriedku na zámenu účastníka konania z toho dôvodu, že spoločnosť APMSD bola označená ako žalovaná omylom namiesto spoločnosti APSA. Spoločnosť APSA podala na Court of Appeal odvolanie, ktoré tento súd 9. októbra 2007 zamietol. House of Lords pripustil podanie opravného prostriedku spoločnosťou APSA.

20. V konaní o opravnom prostriedku má House of Lords rozhodnúť o tom, či je v súlade so smernicou 85/374, ak právne predpisy členského štátu v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, povoľujú zámenu žalovaného za skutočného výrobcu. Táto otázka bola Súdnemu dvora už položená v druhej a tretej prejudiciálnej otázke v rámci prvého návrhu na začatie prejudiciálneho konania a Súdny dvor na ne odpovedal v rozsudku O'Byrne. Pri určení presného dosahu daného riešenia bol však House of Lords konfrontovaný so závažnými výkladovými ťažkosťami.

21. Za týchto okolností House of Lords rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nižšie uvedenú otázku v rámci nového návrhu na začatie prejudiciálneho konania:

Je v súlade s európskou smernicou o zodpovednosti za chybné výrobky, ak právna úprava členského štátu umožňuje zámenu novým žalovaným v konaní o žalobe podanej na základe tejto smernice po uplynutí lehoty desiatich rokov stanovenej na vymáhanie práv podľa článku 11 smernice za okolností, keď jedinou osobou označenou za žalovaného

v konaní začatom počas tejto desaťročnej lehoty bola osoba, na ktorú sa nevzťahuje článok 3 smernice?

IV — Konanie pred Súdnym dvorom

22. Návrh na začatie prejudiciálneho konania z 11. júna 2008 bol doručený Súdnemu dvoru 5. augusta 2008. V rámci písomnej časti konania podali vyjadrenia žalovaný v konaní o opravnom prostriedku a navrhovateľka v konaní o opravnom prostriedku vo veci samej, ako aj Komisia. Zástupcovia žalovaného v konaní o opravnom prostriedku a navrhovateľky v konaní o opravnom prostriedku vo veci samej, ako aj zástupcovia Komisie predniesli na pojednávaní z 30. júna 2009 svoje vyjadrenia.

V — Tvrdenia účastníkov konania

23. Spoločnosť APSA poukazuje na to, že smernica 85/374 spočíva na komplexnom vyvažovaní záujmov. Na vyváženie objektívnej zodpovednosti výrobcu za chyby výrobkov stanovuje smernica pre výrobcu určité dôvody vyvinenia, ako aj iné ochranné mechanizmy. V tejto súvislosti článok 11 stanovuje, že práva spotrebiteľa vyplývajúce zo smernice v každom prípade zanikajú po uplynutí lehoty desiatich rokov od okamihu, keď výrobca dal výrobok do obehu. Plynutie tejto lehoty môže byť prerušené len podaním žaloby proti výrobcovi v zmysle článku 3. Keďže účelom smernice 85/374 bola úplná harmonizácia v ňou upravených oblastiach, je definícia výrobcu v článku 3 taxatívna. Vzhľadom na skutočnosť, že spoločnosť APMSD nie je výrobcom v zmysle článku 3, žaloba podaná proti spoločnosti APMSD neprerušila plynutie desaťročnej lehoty. Práva poškodeného tak uplynutím tejto lehoty zanikajú, takže je vylúčené, aby poškodený mohol naďalej uplatňovať tieto práva proti spoločnosti APMSD ako pôvodnej žalovanej alebo proti spoločnosti APSA ako novej žalovanej pred súdom.

24. Podľa názoru žalovaného v konaní o opravnom prostriedku vo veci samej smernica 85/374 nie je v rozpore s vnútroštátnou procesnoprávnou úpravou, podľa ktorej dodávateľ výrobku, ktorý bol žalovaný pred uplynutím premlčacej lehoty stanovenej v článku 11, môže byť za výnimočných okolností nahradený prostredníctvom zámeny žalovaného výrobcom výrobku, aj keď bol návrh na zámenu účastníka konania podaný po uplynutí desaťročnej premlčacej lehoty. Takáto právna úprava musí byť považovaná za zlučiteľnú so smernicou najmä vtedy, ak podmienkou zámeny účastníka konania bolo, že žalobca chcel *ab initio* uplatniť svoje práva proti výrobcovi a že

vnútroštátne súdy by mohli tento návrh zamietnuť, pokiaľ sa zamenený žalovaný pred uplynutím desaťročnej lehoty nedozvedel o úmysle žalobcu uplatňovať svoje práva proti výrobcovi.

25. Podľa názoru Komisie požaduje vnútroštátny súd v podstate odpoveď na otázku, či v kontexte skutkového stavu veci samej je zámena žalovaného umožnená vnútroštátnym právom v súlade so smernicou 85/374, pokiaľ si poškodený uplatnil svoje práva pred uplynutím desaťročnej premlčacej lehoty omylom nie voči výrobcovi v zmysle článku 3 ods. 1 smernice, ale naopak voči dodávateľovi, ktorý má byť kvalifikovaný ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 3 smernice a navrhol zámenu žalovaného až po uplynutí tejto desaťročnej lehoty. Podľa Komisie má byť odpoveď na túto otázku kladná.

VI — Právne posúdenie

26. Na základe tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd kladie Súdnemu dvoru otázku, ktorá už bola v tom istom spore položená High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, prvostupňovým súdom a zodpovedaná Súdnym dvorom v rozsudku O'Byrne [4].

27. Hoci je prvý rozsudok vo veci O'Byrne právoplatným rozhodnutím Súdneho dvora, ktoré je záväzné nielen pre predkladajúci vnútroštátny súd, ale pre všetky súdy, ktoré budú rozhodovať v tej istej veci, je položenie tej istej prejudiciálnej otázky v rámci toho istého právneho sporu prípustné [5]. Podľa ustálenej judikatúry môže byť takýto druhý návrh na začatie prejudiciálneho konania oprávnený najmä vtedy, pokiaľ vnútroštátny súd narazí na ťažkosti s porozumením alebo s aplikáciou rozsudku, ak kladie Súdnemu dvoru novú právnu otázku, alebo ak mu predloží nové argumenty, ktoré môžu viesť Súdny dvor k odlišnej odpovedi na otázku, o ktorej už raz rozhodoval [6]. Vnútroštátnemu súdu pritom v zásade prináleží posúdiť, či mu rozsudok, ktorý už bol vydaný v rámci prejudiciálneho konania, poskytol dostatočnú odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci samej, alebo či považuje za potrebné položiť novú prejudiciálnu otázku [7].

28. Na základe týchto skutočností budem najprv analyzovať rozsudok O'Byrne. Túto analýzu následne použijem ako východiskový bod na vypracovanie mojej odpovede na otázku predloženú v rámci opätovného návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

4 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 3.

5 — RENGELING, H.-W., MIDDEKE, A., GELLERMANN, M.: *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*. Mníchov 2003, § 10, bod 87.

6 — Rozsudok z 11. júna 1987, Pretura di Salò, 14/86, Zb. s. 2545, bod 12, a uznesenie z 5. marca 1986, Wünsche, 69/85, Zb. s. 947, bod 15.

7 — Pozri v tejto súvislosti DAUSES, A.: P — Gerichtsbarkeit der EU. In: DAUSES, M.: *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, P. II, bod 224 (EL 23).

A — *Prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania a rozsudok O'Byrne*

1. Prvá prejudiciálna otázka: Okamih uvedenia výrobku do obehu

29. V rozsudku O'Byrne musel Súdny dvor najprv rozhodovať o otázke, či v prípade, keď výrobca predal výrobok vlastnej distribučnej dcérskej spoločnosti, ktorá ho následne predala tretej osobe, sa musí článok 11 smernice 85/374 vykladať v tom zmysle, že výrobok bol uvedený do obehu v okamihu prevodu výrobku výrobcom na jeho dcérsku spoločnosť alebo v okamihu jeho prevodu touto dcérskou spoločnosťou na tretiu osobu.

30. Pri zodpovedaní tejto prejudiciálnej otázky Súdny dvor zdôraznil, že právna úprava uvedená v článku 11 smernice 85/374, ktorá sa týka časového ohraničenia výkonu práv priznaných poškodenému, má neutrálnu povahu. Preto určenie časových limitov, v rámci ktorých musí byť žaloba poškodenej osoby podaná, musí zodpovedať objektívnym kritériám [8].

31. V nadväznosti na to Súdny dvor stanovil zásadu, že výrobok sa má považovať za uvedený do obehu v zmysle článku 11 smernice 85/374, keď opustil výrobný proces uskutočňovaný výrobcom a vstúpil do procesu uvedenia na trh, kde sa ponúka verejnosti na účely použitia alebo spotreby. V tejto súvislosti je v zásade nepodstatná skutočnosť, či výrobok predáva výrobca priamo používateľovi alebo spotrebiteľovi, alebo či sa tento predaj uskutočňuje v rámci distribučného procesu, na ktorom sa zúčastňuje jeden alebo viac dodávateľov [9].

32. Ak sú však vzťahy medzi výrobcom a dodávateľom také úzke, že dodávateľ je vlastne zahrnutý do výrobného procesu, spadá aj takýto dodávateľ pod pojem výrobcu v zmysle článku 11 smernice a výrobok nemožno považovať len pre jeho prevod na dodávateľa za uvedený do obehu. Posúdenie, či takýto úzky vzťah existuje, je v právomoci vnútroštátnych súdov [10].

2. Analýza odpovede Súdneho dvora na prvú prejudiciálnu otázku

33. V rámci odpovede na prvú prejudiciálnu otázku Súdny dvor najmä konštatoval, že výrobok sa v zásade považuje za uvedený do obehu v okamihu, keď výrobca prevedie výrobok na dodávateľa. Ak však výrobca a dodávateľ vykazujú také úzke vzťahy, že dodávateľa je v skutočnosti potrebné zaradiť do výrobného procesu, je potrebné priradiť aj takéhoto dodávateľa k výrobcovi v zmysle

8 — Rozsudok O'Byrne, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 26.

9 — Tamže, bod 27 a nasl.

10 — Tamže, bod 29 a nasl.

článkov 7 a 11 smernice 85/374. V takomto prípade sa výrobok považuje za uvedený do obehu až v okamihu, keď dodávateľ, ktorý má byť kvalifikovaný ako výrobca, previedol výrobok na tretiu osobu.

34. Keďže pojem výrobcu použitý v článkoch 7 a 11 smernice odkazuje na legálnu definíciu výrobcu uvedenú v článku 3, rozhodol sa Súdny dvor v rozsudku O'Byrne v podstate pre funkčný výklad pojmu výrobca v zmysle článku 3. Aby som mohla stanoviť presný rozsah a význam tohto funkčného výkladu, opíšem najprv rôzne kategórie výrobcov podľa článku 3 a následne objasním, na ktoré kategórie sa odvolával Súdny dvor. Následne objasním, ako tento funkčný výklad zapadá do úpravy o premlčaní stanovenej smernicou 85/374.

a) Viacstupňový pojem výrobcu podľa článku 3 smernice 85/374

35. Pri určení rozsahu osobnej pôsobnosti smernice 85/374 zákonodarca vychádzal z komplexného, viacstupňového pojmu výrobcu, ktorý je opísaný v článku 3 a obsahuje štyri rôzne kategórie výrobcu:

(1) výrobca *stricto sensu*, ktorý vyrába finálny výrobok, surovinu alebo súčiastku (článok 3 ods. 1 prvá časť vety);

(2) kvázi výrobca, ktorý sa uvedením svojho mena, ochrannej značky alebo iného rozlišovacieho znaku na výrobku vydáva za jeho výrobcu (článok 3 ods. 1 druhá časť vety);

(3) dovozca, ktorý dováža výrobok do Spoločenstva v rámci svojej obchodnej činnosti za účelom distribúcie (článok 3 ods. 2);

(4) dodávateľ, ktorý výrobok distribuuje, ak sa výrobca alebo pri dovezených výrobkoch dodávateľ nedá zistiť, pokiaľ v priebehu príslušného obdobia nebude informovať poškodenú osobu o totožnosti výrobcu alebo osoby, ktorá mu výrobok dodala (článok 3 ods. 3).

36. Tým, že Súdny dvor v rozsudku O'Byrne zdôraznil, že subjekt, ktorý je formálne časťou distribučnej siete, môže byť s ohľadom na svoje zapojenie do výrobného procesu výrobku funkčne považovaný za výrobcu, odvolal sa implicitne, ale jednoznačne na kategóriu výrobcu *stricto sensu v* zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety. Len výrobca *stricto sensu* organizuje proces výroby výrobku, a je tak schopný zapojiť do tohto procesu iné spoločnosti.

37. Funkčný výklad pojmu výrobca uvedený v rozsudku O'Byrne sa preto vzťahuje na kategóriu výrobcu *stricto sensu* v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374. Iných kategórií výrobcov sa naopak tento funkčný výklad netýkal.

38. Vnútroštátnym súdom prináleží určiť, či sa má dodávateľ výrobku v konkrétnom prípade funkčne kvalifikovať ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374. V tejto súvislosti Súdny dvor v rozsudku O'Byrne už však objasnil [11], že pri posúdení, či výrobca a dodávateľ majú medzi sebou taký úzky vzťah, že dodávateľ je v skutočnosti súčasťou výrobného procesu, je v podstate nepodstatné, či pri výrobcovi a dodávateľovi ide o odlišné právnické osoby alebo nie. Takisto je nepodstatné, či výrobca *stricto sensu* vystavil za výrobky dodané dotknutému subjektu faktúru a či tento subjekt rovnako ako každý iný kupujúci za ne zaplatil kúpnu cenu. Nepodstatné je tiež, kto mal v určitom okamihu k týmto výrobkom vlastnícke právo. Naproti tomu je podstatné, či ide o podniky vykonávajúce odlišné výrobné činnosti, alebo naopak o podniky, z ktorých jeden, dcérska spoločnosť, pôsobí len ako distribútor alebo uschovávateľ výrobku vyrobeného materskou spoločnosťou.

39. Vzhľadom na tieto skutočnosti je pre kvalifikáciu dodávateľa ako funkčného výrobcu výrobku v zmysle článku 3 ods. 1 prvej vety smernice 85/374 rozhodujúca odpoveď na otázku, či si výrobca po prevedení výrobku na tohto dodávateľa formálne patriacemu do distribučného reťazca *de facto* zachoval kontrolu nad prevedeným výrobkom [12]. O takýto prípad pôjde najmä vtedy, ak dodávateľ nerozhoduje samostatne o svojom správaní na trhu, ale riadi sa pokynmi výrobcu, ktorý ho ovláda.

11 — Tamže, bod 30 a nasl.

12 — V tomto zmysle takisto generálny advokát Geelhoed vo svojich návrhoch vo veci O'Byrne (už citovaných v poznámke pod čiarou 3, bod 43) uviedol, že rozhodujúcim kritériom musí byť kontrola alebo vzdanie sa kontroly nad výrobkom. Pozri v tejto súvislosti aj VINEY, G., JOURDAIN, P.: *Les conditions de la responsabilité*. 3. vyd. Paris 2006, s. 881; JOURDAIN, P.: Responsabilité civile. Responsabilités spéciales. Produits défectueux In: *RTD civ*. 2006, s. 331, 333.

40. Otázka o odovzdaní faktickej kontroly nad výrobkom musí byť zodpovedaná vnútroštátnymi súdmi, a to v rámci posúdenia okolností každého prípadu a najmä pri zohľadnení výrobného a distribučného procesu stanoveného výrobcom. Nemožno však prehliadnuť, že pri interných transakciách v rámci koncernov prevod výrobku obvykle nie je spojený so stratou kontroly, najmä ak v situácii, aká nastala v konaní vo veci samej, ide o dodávku od výrobcu svojej 100 % dcérskej spoločnosti.

41. Pri prevode výrobku výrobcom na 100 % dcérsku spoločnosť patriacu do distribučného reťazca sa tak možno domnievať, že si výrobca ponechá kontrolu nad výrobkom až do okamihu, kým táto dcérska spoločnosť nepredá výrobok tretej osobe alebo subjektu nepatriacemu do koncernu. Táto domnienka je vyvrátiteľná. Hospodárska realita je príliš zložitá na to, aby mohlo byť bez zohľadnenia konkrétnych okolností potvrdené, že výrobca nestráca faktickú kontrolu nad výrobkom, ak ho prevedie na subjekt patriaci ku koncernu. Protidôkaz straty kontroly, ako aj dôkaz presného okamihu interného odovzdania výrobku v rámci koncernu musia byť predložené výrobcom, ktorý pritom znáša nielen dôkazné bremeno, ale aj dôkazné riziko. S cieľom zabrániť tomu, aby výrobca získal v tejto súvislosti procesnoprávnu výhodu vďaka interným vzťahom v rámci koncernu, ktoré sú pre spotrebiteľa neprehľadné, musia byť na tento protidôkaz kladené vyššie nároky.

42. Ak protidôkaz straty kontroly pri internom prevedení v rámci koncernu nebude predložený, má byť dodávateľ, ktorý je 100 % dcérskou spoločnosťou výrobcu a ktorý dostal výrobok od tohto výrobcu, spolu s materskou spoločnosťou kvalifikovaný ako výrobca tohto výrobku v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374.

b) Začiatok plynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 vo svetle funkčného výkladu pojmu výrobca

43. Funkčným výkladom pojmu výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374 sa náležite vyhovie rovnováhe medzi záujmami spotrebiteľov a záujmami výrobcov, ktorú zaviedla táto smernica. To sa na prvom mieste prejavuje v kontexte určenia začiatku plynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice, ktorého sa týkala aj prvá prejudiciálna otázka High Court of Justice.

44. Z hľadiska premlčania stanovuje smernica 85/374 dvojaké časové obmedzenie zodpovednosti výrobcu za chybné výrobky.

45. Na jednej strane článok 10 ods. 1 obsahuje premlčaciu lehotu troch rokov, ktorá začína plynúť odo dňa, keď si žalobca uvedomil alebo si mal uvedomiť škodu, chybu a totožnosť výrobcu. Hoci je táto premlčacia lehota relatívne krátka, okolnosť, že plynie až od okamihu, keď sa žalobca dozvie alebo keď sa len z nedbanlivosti nedozvie o hlavných skutočnostiach zakladajúcich nárok na žalobu, v sebe skrýva možnosť, že táto lehota začne plynúť až mnoho rokov po prvom použití výrobkov. Okrem toho sa na túto premlčaciu lehotu vzťahujú podľa článku 10 ods. 2 právne predpisy členských štátov upravujúce zastavenie alebo prerušenie tejto premlčacej lehoty.

46. Popri tejto „variabilnej“ trojročnej premlčacej lehote stanovuje článok 11 smernice „pevnú“ desaťročnú premlčaciu lehotu, ktorá začína plynúť od okamihu uvedenia výrobku do obehu, môže byť prerušená len začatím súdneho konania proti výrobcovi a vedie k zániku práv udelených smernicou poškodenej osobe [13].

47. Hoci Súdny dvor v rozsudku O’Byrne s odkazom na desiate odôvodnenie smernice 85/374 uviedol, že táto desaťročná premlčacia lehota vytvára právnu istotu v záujme všetkých účastníkov a v tomto zmysle má neutrálnu povahu, nemožno podľa mňa prehliadnuť, že článok 11 v celkovom kontexte smernice má predovšetkým aj neutralizačný účinok v prospech výrobcu.

48. Ako výstižne uviedol generálny advokát Geelhoed vo svojich návrhoch z 2. júla 2005 vo veci O’Byrne [14], účelom smernice 85/374 je

13 — Keďže práva udelené smernicou uplynutím desaťročnej lehoty podľa článku 11 zanikajú, táto lehota sa v právnej teórii vo všeobecnosti nepovažuje za premlčaciu lehotu, ale skôr za „prekluzívnu lehotu“, ktorá sa pri použití vnútroštátnych právnych pojmov opisuje okrem iného ako „von Amtwegen zu beachtende Ausschlussfrist“ (GRAF VON WESTPHALEN, F.: *Produkthaftungshandbuch*. 2. zväzok, 2. vyd., München 1999, § 79 bod 15), „vervaltermijn“ (DOMMERING-VAN RONGEN, L.: *Productaansprakelijkheid*. Amsterdam 2000, s. 92 a nasl.), „délai d’extinction“ (LE TOURNEAU, PH.: *Droit de la responsabilité et des contrats*. 6. vyd., Paris 2006, bod 8461). Takéto použitie pojmov vytvorených pre vnútroštátne právo obsahuje riziko, že procesnoprávne zásady spojené s týmito pojmami sa nepriamo premietnu do výkladu článku 11 smernice. Okrem toho sa v desiatom odôvodnení smernice výslovne odkazuje na „jednotnú obmedzujúcu lehotu na predloženie žiadosti o náhradu“. Na základe toho Súdny dvor v rozsudku O’Byrne (už citovanom v poznámke pod čiarou 3), ako aj generálny advokát Geelhoed vo svojich návrhoch prednesených v tejto veci správne opísali desaťročnú lehotu podľa článku 11 smernice 85/374 ako premlčaciu lehotu, pričom tento pojem je potrebné chápať v zmysle práva Spoločenstva.

14 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Geelhoed vo veci O’Byrne, už citované v poznámke pod čiarou 3, bod 29.

ochrana spotrebiteľa prostredníctvom objektívnej zodpovednosti výrobcu, aj keď s možnosťami vyvinenia v prípade, keď bola škoda spôsobená chybou jeho výrobku. Takáto kvalifikácia zodpovednosti výrobcu ako objektívnej zodpovednosti vyplýva priamo z druhého odôvodnenia smernice 85/374, podľa ktorého len zodpovednosť bez zavinenia na strane výrobcu je jediným prostriedkom primeraného riešenia problému spravodlivého rozdelenia rizík spojených s modernou technologickou výrobou [15]. Táto kvalifikácia objektívnej zodpovednosti je potvrdená prostredníctvom analýzy smernice podľa jej znenia a štruktúry. Škoda zakladajúca nárok na náhradu sa dôsledne opisuje ako škoda spôsobená chybou výrobku nezávisle od nedbanlivostného alebo protiprávneho správania výrobcu [16]. V tejto súvislosti je rozhodujúcim kritériom posúdenia chybnosti výrobku oprávnené očakávanie spotrebiteľa podľa článku 6 smernice 85/374, a nie povinnosť opatrnosti, ktorú musia dodržiavať výrobcovia [17].

49. Objektívna zodpovednosť výrobcu je časovo obmedzená a zaniká podľa článku 11 smernice 85/374 najneskôr uplynutím desaťročnej lehoty plynúcej od doby, keď bol výrobok uvedený do obehu. Táto „pevná“ lehota desiatich rokov je odôvodnená predovšetkým tým, že objektívna zodpovednosť zaťažuje výrobcov viac než tradičné systémy zmluvnej alebo mimozmluvnej zodpoved-

15 — Pozri v tejto súvislosti len BORGHETTI, J.-S.: *La responsabilité du fait des produits. Etude de droit comparé*. Paris 2004, bod 434, s. 432 a nasl.

16 — Pozri len TASCHNER, H. C.: Product liability: basic problems in comparative law perspective. In: Fairgrieve, D.: *Product Liability in Comparative Perspective*. Cambridge 2005, s. 155, 161, ktorý zdôrazňuje, že článok 4 smernice 85/374 vyžaduje v súvislosti so skutkovou podstatou len škodu, chybu a kauzálnu súvislosť, pričom správanie výrobcu je irelevantné. Zodpovednosť výrobcu preto nie je „fault based“, ale „defect based“.

17 — Napriek tomu otázka o právnej dogmatickej kvalifikácii zodpovednosti výrobcu viedla najmä v nemeckej literatúre k búrlivej právnej teoretickej diskusii, kde sa navrhovala nielen kvalifikácia tejto zodpovednosti ako objektívnej zodpovednosti, ale aj ako prísne objektívnej zodpovednosti, alebo ako kombinácie rozličných prvkov subjektívnej zodpovednosti a objektívnej zodpovednosti, v závislosti od typu chyby, alebo taktiež ako kombinácia prísne objektívnej zodpovednosti a objektívnej zodpovednosti za chybné výrobky (pozri len OECHSLER, J.: In: Staudinger: *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Berlín 2002, Einl zum ProdHaftG, 2. diel, bod 27). Aj v iných právnych systémoch je otázka o právnej povahe zodpovednosti výrobcu na základe vnútroštátnych právnych poriadkov zodpovedaná rozličným spôsobom, okrem iného za použitia pojmov ako „responsabilité quasi objective“, „responsabilité mixte“ (LE TOURNEAU, PH., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, bod 8350) alebo „responsabilité de plein droit“ vo francúzskej právnej náuke, „risicoaansprakelijkheid“ (VAN EMPEL, M., RITSEMA, H. A.: *Aansprakelijkheid voor producten*. 2. vyd., Deventer 1992, s. 53) a „risicoaansprakelijkheid met schuldelementen“ (DOMMERING-VAN RONGEN, L., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, s. 36) v holandskej právnej náuke, „objectieve aansprakelijkheid met eerbiedigend karakter“ v belgickej právnej náuke (WUYTS, D.: Productaansprakelijkheid: een Richtlijn voor (n)iets? In: *TBBR* 2008, s. 3, 7). V tejto diskusii sa však väčšinou prehliada, že smernicou 85/374 bola zavedená úprava zodpovednosti v rámci práva Spoločenstva, na ktorú nemožno bezprostredne aplikovať pojmy týkajúce sa zodpovednosti vytvorené pre vnútroštátne právo. Keďže zo znenia, účelu a štruktúry smernice 85/374 vyplýva, že zavinenie nie je požiadavkou zodpovednosti, je ňou upravenú zodpovednosť potrebné v rámci práva Spoločenstva kvalifikovať ako objektívnu zodpovednosť (výstižne TASCHNER, H. C., FRIETSCH, E.: *Produkthaftungsgesetz und EG-Produkthaftungsrichtlinie*. München 1990, 2. vyd., článok 1 smernice, bod 2. Pozri tiež BAR, C.: *Gemeineuropäisches Deliktsrecht*. München 1999, zväzok II, bod 391, ktorý túto zodpovednosť veľmi podrobne opisuje ako zodpovednosť vychádzajúcu z prísneho režimu pričítania).

nosti S cieľom nebrániť technickému pokroku [18], obmedziť dodatočné zaťaženie výrobcov a umožniť poistné krytie rizika zodpovednosti [19] považoval zákonodarca za nevyhnutné, aby objektívnu zodpovednosť časovo obmedzil a zaručil výrobcom pevný a pre Spoločenstvo jednotný dátum zániku tejto zodpovednosti.

50. V celkovom kontexte smernice 85/374 je preto potrebné považovať desaťročnú hornú hranicu zodpovednosti výrobcu obsiahnutú v článku 11 za protiváhu objektívnej povahy tejto zodpovednosti za chyby výrobku. Z toho priamo vyplýva, že posunutie začiatku plynutia tejto premlčacej lehoty nevyhnutne ovplyvní rovnosť záujmov výrobcov a spotrebiteľov, ktorú zaviedla smernica. Ak začne premlčacia lehota plynúť neskôr, zvýši sa nielen ochrana spotrebiteľa, ale aj riziko vzniku zodpovednosti výrobcu. Ak naopak začne premlčacia lehota plynúť skôr, zníži sa ochrana spotrebiteľa a v súlade s tým aj riziko vzniku zodpovednosti výrobcu.

51. S cieľom zabrániť neoprávnenému skracovaniu premlčacej lehoty v neprospech spotrebiteľa, Súdny dvor v rozsudku O'Byrne výklad pojmu „uvedenie do obehu", ako skutočnosti vyvolávajúcej plynutie premlčacej lehoty, nezaložil v prvom rade na hmotnom prevode výrobku výrobcom na inú spoločnosť, ale naopak na výrobnom procese stanovenom výrobcom a na kontrole vykonávanej v tomto kontexte. Pritom nemožno považovať prevod výrobku na dcérsku spoločnosť formálne patriacej k distribučnému reťazcu za uvedenie výrobku do obehu, ak tento prevod predstavuje výlučne internú transakciu v rámci koncernu, pričom výrobca tým nestráca kontrolu nad výrobkom.

52. Súdny dvor teda využil funkčný výklad pojmu výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374 s cieľom zabrániť tomu, aby mohla premlčacia lehota v dôsledku interných transakcií v rámci koncernu začať plynúť, hoci výrobok ešte neopustil oblasť kontroly výrobcu. Opačné riešenie by totiž viedlo k tomu, že by sa výrobcom poskytla možnosť podstatného skracovania desaťročnej premlčacej lehoty prostredníctvom

18 — Hoci výrobca podľa článku 7 písm. e) smernice nie je zodpovedný, ak dokáže, že stav vedeckých a technických poznatkov v čase, keď sa uviedol výrobok do obehu neboľ na takej úrovni, aby umožnil zistiť chybu, nesie výrobca dôkazné riziko, a teda aj riziko dôkazu preukazujúceho vyvinenie. Preto môže tento dôvod exkulpácie len čiastočne zrušiť riziko obmedzenia inovácií, ktoré v sebe nesie objektívna zodpovednosť za chyby výrobkov. V tejto súvislosti sa v jedenástom odôvodnení smernice 85/374 správne zdôrazňuje, že vzhľadom na skutočnosť, že výrobky podliehajú vplyvu času, vyvinuli sa prísnejšie bezpečnostné normy, veda a technika sa naďalej vyvíjajú, a preto by nebolo rozumné robiť výrobcu zodpovedným za chybu jeho výrobku v neobmedzenej lehote.

19 — V relevantnej právnej náuke sa poukazuje najmä na možnosť poistenia rizika zodpovednosti za chyby výrobkov ako na hlavný dôvod zavedenia desaťročnej premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374; pozri BORGHETTI, J.-S., dielo už citované v poznámke pod čiarou 15, s. 491 a nasl.; VAN WASSENAER VAN CATWIJCK, A. *Productenaansprakelijkheid in Europees verband*. 2. vyd. Zwolle 1991, s. 104; Kullmann, H. J.: *Produkthaftungsgesetz*. 2. vyd., Berlin 1997, s. 149.

interného skladovania a uchovávania výrobkov v rámci koncernov [20], čo by opäť viedlo k narušeniu rovnováhy medzi záujmami výrobcov a záujmami spotrebiteľov, ktorá bola vytvorená smernicou.

3. Druhá a tretia prejudiciálna otázka: Zahrnutie výrobcu do prebiehajúceho konania prostredníctvom zámeny žalovaného

53. Druhou a treťou prejudiciálnou otázkou, na ktorú odpovedal Súdny dvor v rozsudku O'Byrne v rámci prejudiciálneho konania, sa vnútroštátny súd najmä pýtal, či môže vnútroštátna právna úprava priznať súdom právomoc posudzovať konanie, ktoré bolo omylom začaté proti inej osobe ako výrobcovi, ako „kroky proti výrobcovi" v zmysle článku 11 smernice 85/374 (druhá prejudiciálna otázka), a či článok 11 v tejto súvislosti umožňuje vnútroštátnu právnu úpravu, podľa ktorej sa môže výrobca na základe zámeny účastníka konania stať ako žalovaný účastníkom konania, ktoré sa začalo pred uplynutím desaťročnej lehoty omylom proti inej spoločnosti, hoci návrh na zámenu účastníka konania bol podaný až po uplynutí tejto lehoty a proti tomuto výrobcovi nebolo včas vo vzťahu k dotknutému výrobku začaté žiadne iné súdne konanie (tretia prejudiciálna otázka).

54. V rámci zodpovedania týchto spoločne posudzovaných prejudiciálnych otázok Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že smernica sa nezaoberá procesnými mechanizmami, ktoré je potrebné uplatniť, pokiaľ poškodená osoba podáva žalobu o náhradu škody spôsobenej chybným výrobkom a dopustí sa omylu týkajúceho sa totožnosti výrobcu. Je teda v zásade úlohou vnútroštátneho procesného práva, aby stanovilo podmienky, za ktorých môže v rámci takého konania dôjsť k zámene jedného účastníka konania za iného [21].

55. Následne Súdny dvor zdôraznil, že smernica smeruje k úplnému zosúladeniu v bodoch, ktoré upravuje, a vymedzenie okruhu zodpovedných uskutočnené v jej článkoch 1 a 3 sa musí považovať za taxatívne. V rámci tejto právnej úpravy možno považovať iné osoby za výrobcu len prípadoch v taxatívne vymenovaných v článku 3 [22].

56. So zreteľom na tieto úvahy Súdny dvor pri zodpovední druhej a tretej prejudiciálnej otázky dospel k záveru, že v prípade, o aký

20 — V tomto zmysle aj generálny advokát Geelhoed vo svojich návrhoch vo veci O'Byrne (už citovaných v poznámke pod čiarou 3, bod 48 a nasl.).

21 — Rozsudok O'Byrne, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 34.

22 — Tamže, body 35 a 37.

ide v konaní vo veci samej, je v zásade úlohou vnútroštátneho práva, aby určilo podmienky, za ktorých môže dôjsť k zámene účastníka konania. Vnútroštátny súd posudzujúci podmienky, ktorým podlieha táto zámena, však musí dbať na dodržanie rozsahu osobnej pôsobnosti smernice, ako ju určujú jej články 1 a 3 [23].

4. Analýza odpovede Súdneho dvora na druhú a tretiu prejudiciálnu otázku

57. Podrobnejšia analýza rozsudku O'Byrne ma vedie k záveru, že odpoveď Súdneho dvora na druhú a tretiu prejudiciálnu otázku a najmä požiadavka, že vnútroštátny súd pri posudzovaný podmienok zámeny účastníka konania musí dbať na dodržanie rozsahu osobnej pôsobnosti smernice, umožňuje dve zásadne odlišné možnosti výkladu.

58. Na jednej strane by mohol byť rozsudok pochopený v tom zmysle, že zámena účastníkov konania platná podľa vnútroštátneho práva môže byť v súlade so smernicou 85/374, ak „zamenený" žalovaný spadá do rozsahu osobnej pôsobnosti smernice 85/374 a konanie bolo omylom, a teda v dobrej viere, ale včas začaté proti inej spoločnosti ako výrobcovi, hoci bol návrh na zámenu účastníka konania podaný až po uplynutí desaťročnej premlčacej lehoty. Z tohto výkladu zjavne vychádzal High Court of Justice pri svojom rozhodnutí z 20. októbra 2006, keď vyhovel návrhu odporcu odvolania na zámenu účastníka konania. Zdá sa, že aj House of Lords sa väčšinovo prikláňa k tomuto výkladu.

59. Hoci tento prvý výklad je v súlade so znením výroku rozsudku, obsahuje rozsudok O'Byrne podľa môjho názoru viac indícií v prospech toho, že Súdny dvor v tomto rozsudku dospel k opačnému záveru.

60. V prospech tohto druhého výkladu svedčí celková analýza rozsudku O'Byrne so špecifickým zreteľom na preformulovanie druhej a tretej prejudiciálnej otázky Súdnym dvorom. Obe tieto otázky Súdny dvor zhrnul do jednej otázky a zodpovedal v tom zmysle, že je v zásade úlohou vnútroštátneho práva, aby určilo podmienky, za ktorých môže dôjsť k zámene účastníka konania, pričom vnútroštátne súdy posudzujúce podmienky, ktorým podlieha táto zámena, však nesmú rozšíriť rozsah osobnej pôsobnosti smernice.

61. Týmto poukázaním na povinnosť rešpektovať rozsah osobnej pôsobnosti smer-

23 — Tamže, bod 39.

nice 85/374, bolo v odpovedi na druhú prejudiciálnu otázku vylúčené posúdenie konania omylom začatého proti inej spoločnosti ako výrobcovi ako „kroky proti výrobcovi“ v zmysle článku 11, pretože by to znamenalo, že spoločnosť, ktorá nespadá pod pojem výrobca v zmysle článku 3, by bola pri nedodržaní rozsahu osobnej pôsobnosti smernice 85/374 kvalifikovaná ako výrobca.

62. Táto negatívna odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku v sebe zahŕňa z rovnakých dôvodov negatívnu odpoveď na tretiu prejudiciálnu otázku. Keďže konanie začaté omylom proti inej spoločnosti ako výrobcovi nemôže byť kvalifikované ako „kroky proti výrobcovi“, nespôsobuje prerušenie plynutia premlčacej lehoty v zmysle článku 11 smernice 85/374 a práva proti skutočnému výrobcovi zanikajú — pokiaľ proti nemu nebolo začaté iné samostatné konanie — uplynutím desaťročnej premlčacej lehoty. Na základe toho je vylúčené, aby sa výrobca následne stal na základe zámeny účastníka konania žalovaným v už prebiehajúcom konaní, v ktorom boli už zaniknuté nároky súdne uplatňované proti inej spoločnosti. V inom prípade by bolo súdne konanie proti inej spoločnosti ako výrobcovi *de facto* posudzované ako konanie proti skutočnému výrobcovi, čo Súdny dvor pri zodpovedaní druhej prejudiciálnej otázky vylúčil.

B — *Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný House of Lords*

1. Úvodné poznámky

63. Svojím návrhom na začatie prejudiciálneho konania z 11. júna 2008 požaduje House of Lords najmä opätovné posúdenie otázky, či by zámena žalovaného za podmienok konania vo veci samej bola v súlade so smernicou 85/374. Pri formulácii tohto návrhu House of Lords vychádzal z predpokladu, že dodávateľ, spoločnosť APMSD, ktorá bola pôvodne žalovaná v konaní vo veci samej, nemôže byť kvalifikovaná ako výrobca v zmysle článku 3 smernice 85/374 a že návrh na zámenu účastníka konania bol podaný až po uplynutí desaťročnej premlčacej lehoty stanovej v článku 11 smernice.

64. Spoločnosť APSA však tvrdí, že v konaní vo veci samej nebolo ešte definitívne objasnené, či by mohla byť spoločnosť APMSD kvalifikovaná ako výrobca v zmysle článku 3 smernice 85/374. Takisto nebolo rozhodnuté, či sa žaloba proti spoločnosti APSA zo 16. októbra 2002 podala pred uplynutím desaťročnej lehoty podľa článku 11 smernice alebo nie. Na základe informácií obsiahnutých v spise Komisia v tejto súvislosti konštatuje najmä, že spoločnosť APMSD má byť kvalifikovaná ako výrobca v zmysle článku 3 smernice a že v tomto zmysle je potrebné preformulovať prejudiciálnu otázku.

65. Hoci Súdny dvor nemá posudzovať aj skutkové okolnosti, ktoré sú predmetom konania vo veci samej, môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu s prihliadnutím na osobitosti týchto skutkových okolností všetky potrebné údaje, ktoré mu môžu uľahčiť riešenie sporu vo veci samej.

66. Vzhľadom na to budem v prvom rade analyzovať prejudiciálnu otázku, tak ako ju sformuloval House of Lords. Následne preskúmam predpoklady, z ktorých vychádzal House of Lords a vysvetlím ich možné dôsledky na zodpovedanie prejudiciálnej otázky.

2. Nemožnosť zámeny žalovaného v neprospech výrobcu po uplynutí premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374

67. Hlavnou otázkou, ktorú je potrebné objasniť v rámci zodpovedania návrhu na začatie prejudiciálneho konania House of Lords, je, či a za akých podmienok môže vnútroštátne právo poškodenému umožniť po uplynutí premlčacej lehoty uvedenej v článku 11 smernice 85/374, aby výrobca vstúpil do konania ako žalovaný, ak konanie bolo začaté pre uplynutím premlčacej lehoty omylom proti dodávateľovi a týmto spôsobom súdnou cestnou uplatniť proti výrobcovi práva udelené smernicou.

68. Podľa môjho názoru je takáto zámena žalovaného v neprospech výrobcu, ktorý je v dôsledku uplynutia desaťročnej premlčacej lehoty zbavený zodpovednosti, nezlučiteľná so smernicou 85/374.

69. V prvom rade je potrebné poukázať na to, že podľa ustálenej judikatúry je cieľom smernice úplná harmonizácia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov. Miera voľnej úvahy, ktorú členské štáty majú pri úprave zodpovednosti za chybné výrobky, je plne vymedzená samotnou smernicou 85/374 a musí byť odvodená z jej znenia, účelu a štruktúry [24].

70. Súdny dvor v ustálenej judikatúre takisto rozhodol, že článok 13 smernice 85/374, podľa ktorého sa smernica nedotkne práv, ktoré poškodenej osobe prislúchajú podľa ustanovení právnych predpisov o zodpovednosti na zmluvnom alebo mimozmluvnom základe, alebo osobitného systému mimoriadnej zodpovednosti, existujúcich v čase oznámenia tejto smernice, nemožno vykladať

24 — Rozsudky zo 4. júna 2009, Moteurs Leroy Somer, C-285/08, Zb. s. I-4733, bod 20 a nasl.; z 10. januára 2006 Skov Æg, C-402/03, Zb. s. I-199, bod 22 a nasl.; z 25. apríla 2002, Komisia/Francúzsko, C-52/00, Zb. s. I-3827, body 16 a 24; z 25. apríla 2002, Komisia/Grécko, C-154/00, Zb. s. I-3879, body 12 a 20, a z 25. apríla 2002, González Sánchez, C-183/00, Zb. s. I-3901, bod 25.

tak, že ponecháva členským štátom možnosť zachovať všeobecný režim zodpovednosti za chybné výrobky, ktorý sa odlišuje od režimu stanoveného uvedenou smernicou [25].

71. Na základe týchto požiadaviek smernica 85/374 nestanovuje len dolnú hranicu, ale aj hornú hranicu objektívnej zodpovednosti výrobcu za chyby výrobku [26], pričom úprava premlčania podľa článku 11 sa má nesporne kvalifikovať ako stanovenie časovej hornej hranice zodpovednosti.

72. Z doslovného a systematického výkladu článku 11 smernice nepochybne vyplýva, že práva poškodeného proti relevantnému výrobcovi udelené touto smernicou by mali po uplynutí desaťročnej lehoty stanovenej v tejto smernici úplne zaniknúť. V rozličných jazykových verziách tohto ustanovenia sa zánik nárokov opisuje okrem iného pojmami „prenehajo“, „erlöschen“, „shall be extinguished“, „s'éteignent“, „se extinguirán“, „si estinguono“, „komen te vervallen“. Znenie tohto ustanovenia teda neponúka žiadnu oporu k domnienke, že práva udelené smernicou po ich zániku môžu z akéhokoľvek dôvodu opäť ožiť.

73. Výklad, že uplynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 vedie k definitívnemu zániku smernicou udelených práv poškodeného voči výrobcovi zbavenému zodpovednosti, je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa účelu smernice.

74. S odkazom na prvé odôvodnenie smernice 85/374 rozhodol Súdny dvor v ustálenej judikatúre, že účelom smernice nie je iba zamedziť rozdielom v úrovni ochrany spotrebiteľov, ale aj zabezpečiť neskreslenú hospodársku súťaž medzi hospodárskymi subjektmi a uľahčiť voľný pohyb tovaru [27].

75. Pri porovnaní týchto troch cieľov smernice nemá ochrana spotrebiteľov v rámci smernice 85/374 prioritu pred dvoma inými

25 — Rozsudky, už citované v poznámke pod čiarou 24, Moteurs Leroy Somer, bod 22, Skov Æg bod 39, Komisia/Francúzsko, bod 21, Komisia/Grécko, bod 17 a González Sánchez, bod 30.

26 — Smernica 85/374 však nevylučuje uplatnenie odlišných vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa zmluvnej alebo mimozmluvnej zodpovednosti, ak tieto spočívajú na iných základoch. Pozri MAGNUS, U.: Die Produkthaftung des Zwischenhändlers vor dem EuGH. In: *GPR* 2006, s. 121, 123, ktorý v tejto súvislosti výstižne zdôrazňuje, že smernicu nemožno považovať za právnu úpravu celého komplexu zodpovednosti za chyby výrobku, ale predstavuje len čiastočnú — v tomto rozsahu však plne harmonizovanú — úpravu tohto problému prostredníctvom objektívnej zodpovednosti.

27 — Rozsudky, už citované v poznámke pod čiarou 24, Moteurs Leroy Somer, bod 29, Komisia/Francúzsko, bod 17, Komisia/Grécko, bod 13 a González Sánchez, bod 26.

cieľmi smernice [28], čo je v rozpore s mnohými inými smernicami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľov [29]. Cieľom smernice 85/374 je dosiahnuť spravodlivé rozdelenie rizika medzi poškodenú osobu a výrobcu, čo je okrem iného výslovne potvrdené v siedmom odôvodnení [30].

76. Vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol Súdny dvor v ustálenej judikatúre, že vnútroštátne právne úpravy týkajúce sa ochrany spotrebiteľov, ktoré prekračujú požiadavky stanovené smernicou 85/374, sú z dôvodu úplnej harmonizácie, ktorá je účelom smernice, v rozpore so smernicou [31].

77. Ako som už uviedla, účelom desaťročnej premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 je zaručiť výrobcom pevný dátum ukončenia ich objektívnej zodpovednosti. Tým sa obmedzí nielen dodatočná záťaž výrobcu, ale zároveň sa zjednoduší poistenie rizika zodpovednosti [32].

78. Oba tieto ciele možno dosiahnuť len vtedy, pokiaľ bude začiatok a koniec lehoty

28 — Pozri SCHAUB, R.: Abschied vom nationalen Produkthaftungsrecht? Anspruch und Wirklichkeit der EG-Produkthaftung. In: *ZEuP* 2003, s. 562, s. 570; SCHROETER, U.: Zur historischen Auslegung sekundären Gemeinschaftsrechts und deren Grenzen am Beispiel der Produkthaftungsrichtlinie. In: *ELR* 2006, s. 296, 297; WHITTAKER, S.: Form and Substance in the Harmonisation of Product Liability in Europe. In: *ZEuP* 2007, s. 858, 866; BACACHE, M.: La loi n° 98-389 du 19 mai 1998, 10 ans après. In: *Resp. civ. et assur.* 2008, étude 7, bod 2.

29 — V rozsudkoch, už citovaných v poznámke pod čiarou 24, Komisia/Francúzsko, bod 18, Komisia/Grécko, bod 14 a González Sánchez, bod 27 Súdny dvor správne zdôraznil, že niektoré smernice týkajúca sa spotrebiteľov v tejto súvislosti výslovne stanovujú, že členské štáty v oblasti spadajúcej do rozsahu pôsobnosti smernice môžu prijať alebo ponechať v platnosti prísnejšie ustanovenia na ochranu spotrebiteľov a tým zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany pre spotrebiteľov. Pozri článok 8 smernice Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990, o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb (Ú. v. ES L 158, s. 59; Mim. vyd. 13/010, s. 132), článok 8 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), článok 14 smernice 97/7/ES Európskeho Parlamentu a Rady z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku (Ú. v. ES L 144, s. 19; Mim. vyd. 15/003, s. 319), článok 8 ods. 2 smernice 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, s. 12; Mim. vyd. 15/004, s. 223).

30 — Podľa siedmeho odôvodnenia smernice 85/374 spravodlivé rozdelenie rizika medzi poškodenú osobu a výrobcu predpokladá, že výrobca by mal mať možnosť zbaviť sa zodpovednosti, ak poskytne dôkaz o existencii určitých poľahčujúcich okolností.

31 — Za základné rozsudky sa považujú rozsudky Komisia/Francúzsko a Komisia/Grécko, už citované v poznámke pod čiarou 24. V týchto rozsudkoch sa uvádza, že je v rozpore so smernicou rozšírenie definície škody v dôsledku nedodržania spoluúčasti spotrebiteľa stanovenej v článku 9 ods. 1 písm. b) vo výške 500 eur (rozsudky Komisia/Francúzsko, bod 26 a nasl. a Komisia/Grécko, bod 34), neobmedzené uplatnenie zodpovednosti výrobcu na dodávateľa vo vzťahu k spotrebiteľovi (rozsudok Komisia/Francúzsko, bod 36 a nasl.), zavedenie dodatočných požiadaviek na oslobodenie od zodpovednosti podľa článku 7 písm. d) a e) (rozsudok Komisia/Francúzsko, bod 42 a nasl.). V nasledujúcej judikatúre sa uvádza, že je v rozpore so smernicou: zákonné ustanovenie, podľa ktorého dodávateľ musí na seba prevziať vo vzťahu k spotrebiteľovi zodpovednosť výrobcu (rozsudok Skov Æg, už citovaný v poznámke pod čiarou 24; potvrdený rozsudkom z 5. júla 2007, Komisia/Dánsko, C-327/05, Zb. s. I-93), a obmedzenie možnosti zbavenia sa zodpovednosti dodávateľa podľa článku 3 ods. 3 na prípady, v ktorých výrobca zostane neznámy (rozsudok zo 14. marca 2006, Komisia/Francúzsko, C-177/04, Zb. s. I-2461).

32 — Pozri v tejto súvislosti bod 47 a nasl. týchto návrhov.

desiatich rokov v rámci Spoločenstva jednotne upravený. Preto je plynutie premlčacej lehoty v článku 11 smernice 85/374 stanovené na základe objektívne zistiteľných kritérií: lehota začína plynúť od okamihu, v ktorom výrobca uvedie výrobok do obehu, a trvá desať rokov. S cieľom zabrániť tomu, aby právne predpisy členských štátov upravujúce zastavenie alebo prerušenie premlčacej lehoty viedli k rozličným vnútroštátnym podobám desaťročnej lehoty, zákonodarca navyše upravil taxatívne dôvody na prerušenie premlčania v článku 11 v tom zmysle, že k prerušeniu tejto premlčacej lehoty môže viesť len začatie súdneho konania proti výrobcovi. Podanie žaloby proti inej osobe ako výrobcovi preto nevedie k prerušeniu desaťročnej lehoty [33].

79. Zo systematického hľadiska tvorí táto taxatívna úprava dôvodov prerušenia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 veľmi zreteľný nepriamy dôkaz toho, že práva udelené smernicou, ktoré podľa článku 11 zanikli, už nemôžu byť súdne uplatniteľné ani prostredníctvom zámeny účastníka konania, ktorú by vnútroštátne procesné právo povolilo v rámci už prebiehajúceho konania proti dodávateľovi. Pokiaľ by poškodený, ktorého práva voči výrobcovi už zanikli, mohol dosiahnuť, aby sa výrobca ako žalovaný stal účastníkom iného konania, v ktorom boli uplatňované tie isté práva proti dodávateľovi, tak by bol v konečnom dôsledku vytvorený nový dôvod prerušenia plynutia premlčacej lehoty. V takomto prípade by totiž mohlo začatie konania proti spoločnosti, ktorá bola omylom považovaná za výrobcu, *de facto* prerušiť premlčanie aj voči výrobcovi. Tým by sa porušila časová horná hranica zodpovednosti výrobcov obsiahnutá v článku 11, čo je vzhľadom na úplnú harmonizáciu tejto oblasti stanovenú smernicou 85/374 vylúčené.

80. Na základe vyššie uvedených úvah som dospela k záveru, že vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého môže poškodená osoba prostredníctvom zámeny žalovaného dosiahnuť, aby sa výrobca, ktorý bol z dôvodu uplynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 zbavený zodpovednosti v zmysle tejto smernice, stal žalovaným v konaní, v ktorom práva udelené smernicou boli síce omylom, ale včas uplatnené voči inej spoločnosti, nie je v súlade so smernicou 85/374.

33 — Vo svojich návrhoch vo veci O'Byrne generálny advokát Geelhoed (už citované v poznámke pod čiarou 3, bod 58) správne zdôraznil, že k prerušeniu desaťročnej lehoty nedošlo, pokiaľ poškodená osoba chybne začala konanie proti osobe, ktorá nie je výrobcom v zmysle článku 3. Pozri aj TASCHNER, H. C./FRIETSCH, E., dielo už citované v poznámke pod čiarou 17, článok 11 smernice, bod 8, ktorí poukazujú na to, že ak počas právneho sporu vyjde najavo, že súdne konanie bolo začaté proti nesprávnej osobe, nárok voči skutočnému žalovanému zanikol. V tomto zmysle aj KULLMANN, H. J., dielo už citované v poznámke pod čiarou 19, s. 152.

3. Analýza predpokladov uvedených v prejudiciálnej otázke položenej House of Lords a ich dôsledky pre uplatnenie smernice 85/374

a) Premlčanie podľa článku 11 smernice 85/374 a zámena žalovaného pred uplynutím premlčacej lehoty

81. Ako som už uviedla, spoločnosť APSA tvrdí, že o domnienkach, z ktorých vychádza návrh na začatie prejudiciálneho konania, že spoločnosť APMSD nie je výrobcom v zmysle článku 3 smernice, a že spoločnosť APSA bola prvýkrát žalovaná až po uplynutí desaťročnej premlčacej lehoty, nebolo ešte v konaní vo veci samej rozhodnuté. Navyše Komisia sa jednoznačne prikláňa k názoru, že spoločnosť APMSD je potrebné na základe článku 3 ods. 3 považovať za výrobcu, a navrhuje preformulovať prejudiciálnu otázku pri zohľadnení tejto okolnosti.

i) Plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej

83. Podľa článku 11 smernice 85/374 sa práva udelené poškodenej osobe v zhode s touto smernicou premlčujú po uplynutí desaťročnej lehoty, plynúcej od okamihu, keď dal výrobca výrobok do obehu.

82. Keďže Súdny dvor môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu všetky potrebné údaje, ktoré mu môžu uľahčiť riešenie sporu vo veci samej, podrobím obe základné domnienky House of Lords podrobnejšiemu skúmaniu a pritom objasním, ako sa má spravidla určovať plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 v takom prípade, ako sa prejednáva v konaní vo veci samej, a ako sa má hodnotiť zámena žalovaného v neprospech výrobcu z hľadiska smernice, ak návrh na zámenu účastníka konania bol podaný pred uplynutím premlčacej lehoty. Následne objasním, aké následky by spôsobila kvalifikácia dodávateľa, ako je spoločnosť APMSD, ako výrobcu v zmysle článku 3 smernice 85/374 v takom prípade, o aký ide v konaní vo veci samej.

84. Otázka o určení presného okamihu uvedenia výrobku do obehu bola Súdnemu dvoru položená už prvým návrhom na začatie prejudiciálneho konania High Court of Justice a bola jednoznačne zodpovedaná v rozsudku O'Byrne.

85. Súdny dvor rozhodol, že výrobok je potrebné považovať za uvedený do obehu až od okamihu, keď opustil výrobný proces uskutočňovaný výrobcom a vstúpil do

procesu uvedenia na trh, kde sa ponúka verejnosti na účely použitia alebo spotreby [34]. V tomto kontexte nemožno považovať prevod výrobku na dcérsku spoločnosť formálne patriacu k distribučnému reťazcu za uvedenie výrobku do obehu, ak toto prevedenie predstavuje výlučne internú transakciu v rámci koncernu, pričom výrobca nestráca kontrolu nad výrobkom [35].

86. Ak by vnútroštátne súdy nakoniec v konaní vo veci samej potvrdili, že vzťahy medzi spoločnosťou APSA a spoločnosťou APMSD sú také úzke, že spoločnosť APMSD nemôže v súvislosti s dotknutou vakcínou konať samostatne, bola by vakcína, ktorá bola dodaná spoločnosti APMSD, uvedená do obehu až od okamihu, keď ju spoločnosť APMSD predala tretej spoločnosti.

87. V tejto súvislosti z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že dátum, v ktorom spoločnosť APSA zaslala vakcínu spoločnosti APMSD, bol v konaní vo veci samej veľmi presne určený. Vakcína bola zaslaná 18. septembra 1992 a bola doručená spoločnosti APMSD 22. septembra 1992. Presný dátum, v ktorom spoločnosť APMSD predala vakcínu ministerstvu zdravotníctva, naopak nie je stanovený. Podľa údajov vnútroštátneho súdu došlo k tomuto predaju „pravdepodobne koncom septembra alebo začiatkom októbra“. Dňa 3. novembra 1992 bol nakoniec žalovaný v konaní o opravnom prostriedku touto vakcínou zaočkovaný.

88. Dňa 16. októbra 2002 podal žalovaný v konaní o opravnom prostriedku proti spoločnosti APSA žalobu za účelom uplatnenia jeho práv udelených smernicou 85/374.

89. Pokiaľ by desaťročná premlčacia lehota spoločnosti APSA mala začať plynúť až dodaním vakcíny ministerstvu zdravotníctva, musel by sa na určenie začiatku plynutia premlčacej lehoty zistiť presný dátum predaja vakcíny spoločnosťou APMSD ministerstvu zdravotníctva. Bez ohľadu na otázku, či v tejto hypotéze nebolo plynutie premlčacej lehoty voči spoločnosti APSA včas prerušené podaním žaloby proti spoločnosti APMSD [36], bolo by 16. októbra 2002 súdne konanie proti spoločnosti APSA v každom prípade začaté pred uplynutím desaťročnej lehoty, pokiaľ by bola vakcína uvedená do obehu jej predajom ministerstvu zdravotníctva 16. októbra 1992 alebo neskôr [37].

34 — Rozsudok O'Byrne, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 32.

35 — Pozri bod 39 a nasl. týchto návrhov.

36 — Pozri bod 109 a nasl. týchto návrhov.

37 — Hoci smernica 85/374 výslovne nestanovuje metódu počítania premlčacej lehoty, počítanie premlčacej lehoty musí z dôvodu úplného harmonizovania, ku ktorému smernica smeruje, prebiehať v rámci Spoločenstva jednotne. Pritom sa zdá byť vzhľadom na účely sledované smernicou vhodné, prebrať metódu počítania lehôt uvedenú vo viacerých právnych aktoch Spoločenstva, pri ktorej deň, kedy nastala udalosť vyvolávajúca plynutie premlčacej lehoty, sa podľa zásady *dies a quo non computatur in termino* nezapočítava (pozri článok 80 a nasl. Rokovacieho poriadku Súdneho dvora). Tým sa zabezpečí najmä to, že spotrebiteľ môže lehotu, na ktorú má nárok, plne využiť (pozri rozsudok z 15. januára 1987, Misset, 152/85, Zb. s. 223, týkajúci sa článku 80 a nasl. Rokovacieho poriadku Súdneho dvora). Lehota podľa článku 11 smernice 85/374 v súlade s tým končí v zásade uplynutím dňa, ktorý má v desiatom roku také isté číslo ako deň, v ktorom bol výrobok uvedený do obehu.

90. Aj keby sa presný dátum predaja vakcíny ministerstvu zdravotníctva vyvolávajúci plynutie premlčacej lehoty už nedal zistiť a mohol by byť len obmedzený na obdobie medzi 22. septembrom 1992 — dátumom doručenia vakcíny spoločnosti APMSD — a 3. novembrom 1992 — dátumom zaočkovania žalovaného v konaní o opravnom prostriedku — bolo by plynutie premlčacej lehoty začatím súdneho konania proti spoločnosti APSA 16. októbra 2002 v každom prípade ešte včas prerušené. Pokiaľ by spoločnosť APSA uplatnila námietku premlčania, musela by preukázať aj okamih uvedenia vakcíny do obehu [38]. Ak by spoločnosť APSA ako výrobca mohla tento okamih obmedziť len na určité obdobie, ktoré sa začína pred viac ako desiatimi rokmi pred dátumom podania žaloby, ale končí pred menej ako desiatimi rokmi pred týmto dátumom, niesla by spoločnosť APSA ako výrobca nielen dôkazné bremeno, ale aj dôkazné riziko určenia presného okamihu premlčania [39]. Pokiaľ by presný okamih uvedenia do obehu nebol určený, bolo by aj pri takejto hypotéze súdne konanie zo 16. októbra 2002 v každom prípade začaté včas, a spôsobilo by tak prerušenie plynutia premlčacej lehoty voči spoločnosti APSA.

ii) Možnosť zámeny účastníka konania v neprospech výrobcu pred uplynutím premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374

91. Smernica 85/374 sa nezaoberá procesnými mechanizmami, ktoré je potrebné uplatniť, pokiaľ poškodená osoba chce uplatniť svoje práva udelené smernicou proti výrobcovi. Ak vnútroštátne procesné právo stanovuje možnosť nahradiť žalovaného v rámci už prebiehajúceho konania iným žalovaným, a tým uplatniť proti novému žalovanému svoje práva, ktoré si uplatnil pred súdom, je potrebné považovať takúto zámenu žalovaného v zásade za prípustnú formu podania žaloby proti výrobcovi.

92. Pokiaľ premlčacia lehota podľa článku 11 smernice 85/374 ešte nie je premlčaná, môže sa výrobca v rámci zámeny účastníka konania platného podľa vnútroštátneho práva stať ako žalovaný účastníkom konania, v ktorom boli práva na náhradu škody z dôvodu zodpovednosti za chybné výrobky omylom uplatnené proti inej spoločnosti.

38 — Pozri TASCHNER, H. C., FRIETSCH, E. (dielo už citované v poznámke pod čiarou 17) článok 11 smernice, bod 4; DOMMERING-VAN RONGEN, L. (dielo už citované v poznámke pod čiarou 13), s. 173.

39 — Pozri SCHMIDT-SALZER, J.: *Kommentar EG-Richtlinie Produkthaftung*. Heidelberg 1986, 1. zväzok, článok 11, bod 14; BORGHETTI, J.-S., dielo už citované v poznámke pod čiarou 15, bod 512, s. 492, najmä poznámka pod čiarou 271; GRAF VON WESTPHALEN, F., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, § 79, bod. 17.

93. To isté musí platiť, ak poškodená osoba prerušila premlčaciu lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 podaním samostatnej žaloby proti výrobcovi. Keďže účinok tohto prerušenia premlčania presahuje konkrétne konanie, bolo by toto prerušenie v súlade so smernicou 85/374, ak by sa výrobca v nadväznosti na prvé konanie mohol prostredníctvom zámeny účastníka konania podľa vnútroštátneho procesného práva stať žalovaným v rámci iného konania, v ktorom boli tie isté práva omylom uplatnené proti inej spoločnosti.

i) Kvalifikácia dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, resp. ods. 3 smernice

95. Podľa funkčného výkladu pojmu výrobca, z ktorého vychádzal Súdny dvor vo svojom rozsudku O'Byrne, spadá subjekt, ktorý distribuuje výrobok, pod pojem výrobca *stricto sensu* v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374, ak sú vzťahy medzi výrobcom a dodávateľom také úzke, že si výrobca po prevode výrobku dodávateľovi *de facto* zachováva kontrolu nad odovzdaným výrobkom [40]. Ak by vnútroštátne súdy v konaní vo veci samej nakoniec takúto úzku väzbu potvrdili, musela by sa spoločnosť APMSD v súlade s tým spolu so spoločnosťou APSA posudzovať ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374.

b) Dôsledky kvalifikovania dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 smernice 85/374

96. Navyše podľa článku 3 ods. 3 smernice 85/374 každý dodávateľ výrobku bude považovaný za výrobcu, ak sa výrobca výrobku nedá zistiť a ak dodávateľ v primeranej lehote neinformoval poškodenú osobu o totožnosti výrobcu alebo osoby, ktorá mu výrobok dodala.

94. Z údajov účastníkov konania a z informácií obsiahnutých v spise vyplýva, že sa vnútroštátne súdy v konaní vo veci samej ešte nevyjadrili k otázke kvalifikovania spoločnosti APMSD ako výrobcu v zmysle článku 3 smernice 85/374. Ďalej sa preto budem zoberať podmienkami a dôsledkami kvalifikovania dodávateľa, akým je spoločnosť APMSD, ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, resp. ods. 3 smernice.

97. Kvalifikácia dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 3 smernice 85/374 preto prichádza do úvahy v prípadoch, keď poškodený nemohol zistiť totožnosť výrobcu

40 — Pozri bod 39 a nasl. týchto návrhov.

v zmysle článku 3 ods. 1 smernice. Vzhľadom na jednoznačné znenie tohto ustanovenia však nepostačuje len samotná nevedomosť o totožnosti výrobcu. Poškodený musí navyše dokázať, že totožnosť výrobcu nemohol zistiť [41]. Smernica neupravuje, z akého dôvodu je výrobca poškodenému neznámy, takže je vecou vnútroštátnych súdov určiť, či výrobca výrobku vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu bol zistiteľný alebo nie [42].

98. Uplatnenie článku 3 ods. 3 smernice ďalej predpokladá, že dodávateľ neinformoval poškodeného v primeranej lehote o totožnosti výrobcu alebo vlastného dodávateľa. Hoci smernica bližšie neupravuje výpočet lehoty poskytnutej dodávateľovi na informovanie o výrobcovi, je potrebné vychádzať z toho, že táto lehota začína plynúť od okamihu, v ktorom si poškodená osoba uplatní svoje práva udelené smernicou voči dodávateľovi. Aby sa zabránilo tomu, že dodávateľ prostredníctvom odďaľovania určenia totožnosti výrobcu sťaží alebo vzhľadom na uplynutie desaťročnej premlčacej lehoty dokonca úplne znemožní právny postih výrobcu, je potrebné vychádzať z toho, že lehota na určenie totožnosti výrobcu alebo vlastného dodávateľa plynie najneskôr od okamihu, v ktorom poškodený na základe ustanovení o zodpovednosti za chybné výrobky formálne vyzval dodávateľa k náhrade škody, a to buď písomnou výzvou, alebo podaním žaloby na súd. Pritom lehota začne plynúť len vtedy, ak je požiadavka v súvislosti s výrobkom dostatočne špecifická.

99. Dodávateľ môže zabrániť svojej kvalifikácii ako výrobcu na základe článku 3 ods. 3 smernice 85/374 len tým, že informuje o totožnosti výrobcu alebo vlastného dodávateľa. Ak dodávateľ pozná totožnosť výrobcu alebo vlastného dodávateľa, nepostačuje pre zbavenie sa zodpovednosti len oznámenie o tom, že nie je výrobcom. Naopak dodávateľ aj bez relevantnej výzvy zo strany poškodeného je povinný oznámiť v primeranej lehote všetky potrebné informácie [43].

41 — Pozri len DOMMERING-VAN RONGEN, L., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, s. 92 a nasl.

42 — Spravidla pôjde pritom o neoznačené výrobky alebo výrobky bez sprievodných údajov na obale alebo v návodoch na použitie; pozri TASCHNER, H. C., FRIETSCH, E., dielo už citované v poznámke pod čiarou 17, článok 3 smernice, bod 24.

43 — Pozri TASCHNER, H. C., FRIETSCH, E, dielo už citované v poznámke pod čiarou 17, článok 3 smernice, bod 28; DOMMERING-VAN RONGEN, L., dielo už citované v poznámke pod čiarou 41, s. 93. V tejto súvislosti sú problematické vnútroštátne implementačné ustanovenia, ktoré požadujú výzvu na informovanie o totožnosti výrobcu alebo vlastného dodávateľa, ako napr. § 4 ods. 3 nemeckého Produkthaftungsgesetz (jednomesačná lehota na odpoveď plynúca od výzvy na informovanie); článok 2 ods. 3 anglického Consumer Protection Act 1987 (primeraná lehota na odpoveď plynúca od doručenia výzvy na informovanie); článok 2 ods. 3 írskeho Liability For Defective Products Act 1991 (primeranú lehotu na odpoveď plynúca od výzvy na informovanie). Pozri HODGES, C.: Product liability of suppliers: the notification trap. In: *ELRev* 2002, 27 (6), s. 758, 764.

ii) Dôsledky kvalifikovania dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, resp. ods. 3 smernice 85/374

100. Ak by vnútroštátne súdy v konaní vo veci samej nakoniec dospeli k záveru, že spoločnosť APMSD by sa mala kvalifikovať ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety alebo článku 3 ods. 3 smernice 85/374, zodpovedala by spoločnosť APMSD na základe ustanovení tejto smernice ako výrobca za škody, ktoré boli spôsobené chybou vakcíny.

101. Vzhľadom na skutočnosť, že poškodený si uplatnil v konaní vo veci samej svoje práva týkajúce sa zodpovednosti za chybné výrobky súdnou cestou proti spoločnosti APMSD už 2. novembra 2000 a odôvodnenie žaloby doručil 1. augusta 2001, bola by premlčacia lehota podľa článku 11 smernice voči spoločnosti APMSD včas prerušená.

102. Navyše by takáto kvalifikácia spoločnosti APMSD ako výrobcu nevylučovala dodatočnú žalobu proti spoločnosti APSA. V prípade, keď sa práva udelené smernicou uplatňujú proti viacerým výrobcom, stanovuje článok 5 smernice výslovne solidárnu zodpovednosť týchto výrobcov voči poškodenému bez toho, aby boli dotknuté práva následného postihu medzi výrobcami zakotvené vnútroštátnym právom.

103. Pritom by však bolo potrebné rešpektovať, že podanie žaloby proti jednému z viacerých výrobcov v zmysle článku 3 smernice 85/374 prerušuje plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 tejto smernice v zásade len voči žalovanému výrobcovi. Napriek tomu nemožno ani v tejto súvislosti týkajúcej sa práva premlčania ignorovať dôsledky funkčného výkladu pojmu výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374 [44].

104. Hoci v prípade, že bol finálny výrobok chybný, na základe štruktúry smernice zodpovedajú všetci výrobcovia zúčastnení na výrobnom procese voči spotrebiteľovi solidárne, premlčacia lehota uvedená v článku 11 smernice 85/374 sa musí v zásade určiť pre každého zúčastneného výrobcu samostatne.

105. V písomnom vyjadrení navrhuje Komisia odlišné posúdenie, podľa ktorého by podanie žaloby proti dodávateľovi kvalifikovanému ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 3 smernice 85/374 mohlo prerušiť plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 voči výrobcovi v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety. Takýto výklad však vedie nakoniec k záveru, že podanie žaloby proti jednému výrobcovi v zmysle článku 3 by prerušilo plynutie desaťročnej premlčacej lehoty voči

44 — Pozri bod 109 a nasl. týchto návrhov.

všetkým iným výrobcom v zmysle článku 3. Takýto výklad je v rozpore s cieľmi smernice 85/374, nerešpektuje judikatúru Súdneho dvora a Komisia ho na základe otázok na pojednávaní relativizovala.

106. V prvom rade je potrebné poukázať na to, že Súdny dvor v rozsudku O'Byrne pri výklade pojmu uvedenie do obehu, ktoré vyvoláva plynutie premlčacej lehoty, vychádzal z výrobného procesu, ktorý stanovil konkrétny výrobca pre špecifický výrobok. Na základe toho výrobca časti výrobku alebo dodávateľ, ktorý sa má kvalifikovať ako výrobca (časti výrobku), ktorý svoju súčiastku predá inému výrobcovi súčiastky alebo finálneho produktu, uvádza tento výrobok v zásade do obehu, takže jeho premlčacia lehota podľa článku 11 smernice začína plynúť od tohto okamihu [45]. Ak sú do hodnotového reťazca zapojení viacerí výrobcovi alebo dodávatelia, ktorých je potrebné kvalifikovať ako výrobcov, musí sa začiatok plynutia premlčacej lehoty určovať oddelenie. Ak by súdne konanie voči výrobcovi alebo dodávateľovi, ktorý sa má kvalifikovať ako výrobca, prerušilo plynutie premlčania voči všetkým iným zúčastneným výrobcom a dodávateľom, ktorí sa majú kvalifikovať ako výrobcovia, a to bez ohľadu na to, či títo boli niekedy účastníkmi konania alebo dokonca či sa o ňom dozvedeli, bolo by to len ťažko zosúladiteľné s prístupom konkrétneho posúdenia v jednotlivom prípade použitým v rozsudku O'Byrne.

107. Navyše je potrebné pripomenúť, že účelom desaťročnej premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 je zaručiť výrobcom pevný dátum ukončenia ich objektívnej zodpovednosti [46]. Toto časové obmedzenie zodpovednosti sa zakladá aj na úvahách týkajúcich sa technickej povahy dôkazov, pretože dôvody vyvinenia finálneho výrobcu alebo výrobcu súčiastky stanovené v článku 7 písm. e) (riziko vývoja) a písm. f) (bezchybná súčiastka) vyžadujú dôkaz, ktorý sa týka stavu výrobku v čase jeho uvedenia do obehu. Keďže výrobcovia nesú nielen dôkazné bremeno, ale aj dôkazné riziko a s odstupom času je čoraz ťažšie predložiť takýto dôkaz, ktorý by ich zbavil zodpovednosti, odporovalo by rovnosti záujmov zavedenej smernicou 85/374, ak by mohla byť desaťročná premlčacia lehota všetkých výrobcov zúčastnených na hodnotovom reťazci prerušená podaním žaloby proti inému výrobcovi alebo dodávateľovi, ktorý sa má kvalifikovať ako výrobca, a teda bez ich vedomia, a to predovšetkým preto, lebo takéto konania môžu byť veľmi zdĺhavé.

108. Podľa môjho názoru nemôže včas podaná žaloba proti dodávateľovi spôsobiť prerušenie premlčacej lehoty voči výrobcovi v zmysle článku 3 ods. 1 smernice ani vtedy, ak má byť dodávateľ podľa názoru vnútroštátnych súdov kvalifikovaný ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 3 smernice.

45 — Pozri v tejto súvislosti GRAF VON WESTPHALEN, F., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, § 79 bod 18; KULLMANN, H. J., dielo už citované v poznámke pod čiarou 19, s. 151; WUYTS, D., dielo už citované v poznámke pod čiarou 17, bod 41; DOMMERING-VAN RONGEN, L., dielo už citované v poznámke pod čiarou 13, s. 173 a nasl.; VAN EMPEL, M., RITSEMA, H. A., dielo už citované v poznámke pod čiarou 17, s. 83.

46 — Pozri v tejto súvislosti bod 47 týchto návrhov.

109. Ak by vnútroštátne súdy v konaní vo veci samej naopak dospeli k záveru, že taký dodávateľ ako spoločnosť APMSD by mal byť v dôsledku jej zapojenia do výrobného procesu stanoveného spoločnosťou APSA spolu s ňou kvalifikovaný ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374, spôsobilo by včasné podanie žaloby proti spoločnosti APMSD tiež prerušenie premlčacej lehoty voči spoločnosti APSA.

110. V rámci tohto predpokladu je rozhodujúca okolnosť, že dodávateľ, ktorý je dostatočne úzko zapojený do výrobného procesu stanoveného výrobcom, sa má spolu s výrobcom kvalifikovať ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice. Keďže oba tieto subjekty je potrebné posudzovať z hľadiska funkčného výkladu pojmu výrobca ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, musí mať aj premlčacia lehota oboch subjektov ten istý priebeh.

111. Vzhľadom na to Súdny dvor v rozsudku O'Byrne po dôkladnom zvážení záujmov spotrebiteľov a výrobcov zosúladil začiatok plynutia desaťročnej premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 pre výrobcu *stricto sensu* a pre dodávateľa začleneného v jeho výrobnom procese tým, že vychádzal z okamihu, v ktorom tento dodávateľ výrobok uvádza do obehu. Vzhľadom na rovnaké zváženie záujmov musí byť aj plynutie premlčacej lehoty jednotné.

112. Keďže plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice môže byť prerušené len začatím súdneho konania, jednotné plynutie premlčacej lehoty pre výrobcu a dodávateľa, ktorí sa majú spoločne kvalifikovať ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety, predpokladá, že začatie súdneho konania proti dodávateľovi preruší nielen plynutie desaťročnej premlčacej lehoty voči dodávateľovi, ale aj voči výrobcovi, do výrobného procesu ktorého je dodávateľ začlenený.

113. Na základe vyššie uvedeného som dospela k záveru, že kvalifikácia dodávateľa výrobku ako jeho výrobcu, ktoré spadá do právomoci vnútroštátnych súdov, vedie k tomu, že tento dodávateľ zodpovedá na základe článku 1 smernice za škodu spôsobenú chybou výrobku bez ohľadu na to, či bude kvalifikovaný ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 alebo ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 3 smernice. Kvalifikácia dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice navyše spôsobuje, že desaťročná premlčacia lehota výrobcu, do výrobného procesu ktorého je dodávateľ začlenený, začína plynúť až od okamihu, v ktorom dodávateľ uvedie výrobok do obehu. Súčasne prerušuje súdne konanie

začaté proti dodávateľovi pri tomto predpoklade plynutie premlčanie podľa článku 11 smernice aj voči výrobcovi, do výrobného procesu ktorého je dodávateľ zapojený.

4. Zhrnutie

114. Vzhľadom na moje vyššie uvedené úvahy som dospela k záveru, že zámena účastníka konania platná podľa vnútroštátneho procesného práva, na základe ktorej výrobca vstúpi do konania ako žalovaný na základe smernice 85/374, predstavuje formu podania žaloby proti výrobcovi, ktorá je v súlade so smernicou, ak výrobca v čase podania návrhu na zámenu účastníka konania nebol v dôsledku uplynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice zbavený zodpovednosti.

115. Ak by vnútroštátne súdy v konaní vo veci samej okrem toho dospeli k záveru, že spoločnosť APMSD má byť kvalifikovaná ako výrobca v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety alebo ods. 3 smernice, zodpovedala by aj spoločnosť APMSD na základe článku 1 smernice 85/374 za škodu, ktorá bola spôsobená chybou výrobku. Kvalifikácia spoločnosti APMSD ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety by súčasne spôsobila, že podanie žaloby proti spoločnosti APMSD by prerušilo plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice aj voči spoločnosti APSA, do výrobného procesu ktorej by bola spoločnosť APMSD zapojená.

VII — Návrh

116. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil House of Lords takto:

Vnútroštátna právna úprava, ktorá v konaní o žalobe podanej na základe smernice Rady z 25. júla 1985 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o zodpovednosti za chybné výrobky umožňuje prostredníctvom

zámeny účastníka konania nahradenie žalovaného dodávateľa za výrobcu, je v súlade s touto smernicou, ak výrobca v čase podania návrhu na zámenu účastníka konania nebol v dôsledku uplynutia premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice 85/374 zbavený zodpovednosti.

Ak má byť dodávateľ kvalifikovaný ako výrobca v zmysle článku 3 smernice 85/374, zodpovedá na základe článku 1 tejto smernice za škodu spôsobenú chybným výrobkom. Kvalifikácia dodávateľa ako výrobcu v zmysle článku 3 ods. 1 prvej časti vety smernice 85/374 súčasne spôsobuje, že začatie súdneho konania proti tomuto dodávateľovi prerušuje plynutie premlčacej lehoty podľa článku 11 smernice aj voči výrobcovi, do výrobného procesu ktorého je dodávateľ zapojený.